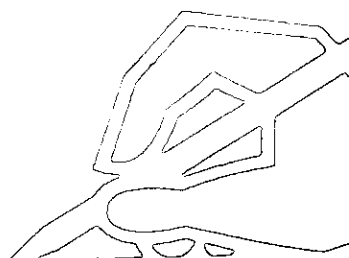

رنگ خاطره‌ها

مروری بر زندگی نامه علمی
فارغ التحصیلان جراحی قلب
بیمارستان قلب شهید رجایی

گردآوری و ویرایش
دکتر علیرضا علیزاده قویدل

تهران، ۱۳۹۲

سرشناسه	: عزیززاده قویدل، علیرضا، ۱۳۴۸ -، گردآورنده، ویراستار
عنوان و نام پدیدآور	: رنگ خاطره‌ها: مروری بر زندگی‌نامه علمی فارغ‌التحصیلان جراحی قلب بیمارستان قلب شهید رجایی/گردآوری و ویرایش علیرضا عزیززاده قویدل.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات عمران، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۲ ص.: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۵۵-۲۲-۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
عنوان دیگر	: مروری بر زندگی‌نامه علمی فارغ‌التحصیلان جراحی قلب بیمارستان قلب شهید رجایی.
موضوع	: جراحان قلب -- ایران -- سرگذشت‌نامه
شناسه افزوده	: بیمارستان قلب شهید رجایی
رده بندی کنگره	: ۶۱۹۲۲/ع۹ ۱۳۹۲/۸۶۳۴
رده بندی دیویی	: ۶۱۹۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۴۰۹۹۳

رنگ خاطره‌ها

مروری بر زندگی‌نامه علمی فارغ‌التحصیلان جراحی قلب بیمارستان قلب شهید رجایی

گردآوری و ویرایش: دکتر علیرضا عزیززاده قویدل

صفحه‌آرایی: داریوش گل‌سرخ

چاپ اول: ۱۳۹۲ تیراز: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۵۵-۲۲-۸

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ است

۲۱	دکتر سیاوش خوانساری
۲۴	دکتر محمد علی یوسف نیا
۲۷	دکتر کمال رئیسی
۲۸	دکتر محمد کاظم عرب نیا
۲۹	دکتر سید محمد باقر طباطبایی
۳۳	دکتر محمد علی سنجریان
۳۴	دکتر علیرضا عصمت
۳۶	دکتر حمید نادری
۳۷	دکتر علی اصغر بلوریان
۳۹	دکتر منوچهر حکمت
۴۰	دکتر محمود خدا رخمی
۴۱	دکتر نادر گیوتاج
۴۳	دکتر غلامرضا عمرانی
۴۴	دکتر رضایت پرویزی
۴۸	دکتر سید حسن میر محمد صادقی
۴۹	دکتر معصومعلی معصومی
۵۰	دکتر سید احمد حسنتاش
۵۲	دکتر عباس افراسیابی راد
۵۴	دکتر اصغر رمضانی
۵۵	دکتر علی محمد صادقی میبدی
۵۶	دکتر مهدی بابوی نژاد
۵۷	دکتر امان اله حیدری
۵۹	دکتر حسین حسین نژاد
۶۰	دکتر محمد حسن غفارنژاد
۶۱	دکتر خلیل ضرابی
۷۰	دکتر سعید حسینی
۷۱	دکتر کامران بابازاده
۷۳	دکتر علی صادقپور طباطبایی
۷۵	دکتر رامین بقائی تهرانی
۷۶	دکتر احمد رضا جودتی
۷۷	دکتر مسعود دیلمی
۷۸	دکتر محمد رضا میرزاآقایان
۷۹	دکتر محمود سعیدی

- ۸۰..... دکتړ اسماعيل اصدق پور.....
- ۸۱..... دکتړ مازيار غلامپور دهکي.....
- ۸۳..... دکتړ بهادر بهار ختاني.....
- ۸۴..... دکتړ علي رضا عليزاده قويدل.....
- ۸۶..... دکتړ علي رضا يعقوبي گلوردي.....
- ۸۷..... دکتړ برده نعمتي.....
- ۸۸..... دکتړ مسعود شفيعي.....
- ۹۰..... دکتړ محمد علي شهندي.....
- ۹۱..... دکتړ شهيد صالحی.....
- ۹۲..... دکتړ کاميز عليزاده.....
- ۹۳..... دکتړ مهدي حدادزاده نيري.....
- ۹۵..... دکتړ رحمان غفاري.....
- ۹۶..... دکتړ شهريار مالي.....
- ۹۷..... دکتړ محمد صادق پور عباسي.....
- ۸۹..... دکتړ ناصر جليلي فر.....
- ۹۹..... دکتړ رضا نخعي زاده.....
- ۱۰۰..... دکتړ رستم اسفندياري بختياري.....
- ۱۰۱..... دکتړ مهرزاد شريفی.....
- ۱۰۲..... دکتړ بهنام عسکري.....
- ۱۰۳..... دکتړ سيد مجتبي مير حسيني موسوي.....
- ۱۰۴..... دکتړ چنگيز آزادي احمد آبادي.....
- ۱۰۶..... دکتړ قاسم فغانزاده گنجي.....
- ۱۰۸..... دکتړ علي امير احمدي.....
- ۱۰۹..... دکتړ محمد رضا سعیدی.....
- ۱۱۰..... دکتړ بهنام قلي زاده.....
- ۱۱۱..... دکتړ امير حسين جلالی.....
- ۱۱۳..... دکتړ فرشاد جليلي شاهاندي.....
- ۱۱۴..... دکتړ اصغر زارع.....
- ۱۱۵..... دکتړ امير شمس.....

به نام پروردگار

نقش هستی ساز باید نقش برجا ماندنی

تا چو جان خود جهان هم جاودان دارد تو را

وقتی نگاهی به تحولات در مسیر تاریخ، به جوامع بشری می اندازیم، همیشه دیده میشود نقاطی که باعث تحولات مثبت در جهت کمک به انسانها از هر نظر شده است، هسته هایی با انگیزش های خالص انسانی بوده است به معنایی انسان دوستی، نوع دوستی، محبت و عشق ...

هسته هایی که قابلیت سازندگی و رشد را دارا می باشند زیرا تنها نیروی سازنده و آفریننده جهان عشق است و غیر از این نقشی بی جان

کتابی که با همت جناب آقای دکتر قویدل جمع آوری شده است با محتوای شرح حالی از تمام انسانهایی که در بیمارستان قلب شهید رجایی از روز اول شروع کرد هم آمدند تا مرکزی برای برای تسکین آلام قلبی انسانها را بنیان گذارند. گواهی بر این سازندگی میباشد، زیرا جمع آوری علم به تنهایی نمی تواند کار ساز باشد چون علم میتواند تنها یک ابزار باشد ولی اثری که باقی میماند را نیست انسانها تعیین میکند.

اثری که بیمارستان قلب در حدود نیم قرن خدمتش به این مرز و بوم گذاشته در طی سالهای متمادی گذشته کاملاً شناخته شده است، اثری روشن و قابل تقدیر که بایستی مدیون از انگرش های انسانهای بنیان گذارش باشد ... و بی درنگ باید اذعان داشت که این مرکز چه برای کسانی که درمان های لازم را گرفتند، چه از نظر وسعت دادن سطح آموزشی این رشته و چه ارتقاء دادن سطح دانش پزشکی در ایران، نقطه روشنی بوده است در این آب و خاک ...

دکتر محمد علی یوسف نیا

زمستان سال ۱۳۹۲

با یاد و نام خدا

هویت هر مجموعه‌ای را تاریخ آن می‌سازد و تاریخ را انسانها. بی‌شک بیمارستان قلب شهید رجایی به عنوان قدیمی‌ترین و جامع‌ترین مرکز تک تخصصی قلب ایران نقش بارزی در آموزش، تولید علم و درمان بیماران این مرز و بوم داشته است. حدود نیمی از جراحان قلب کشور فارغ التحصیل این مجموعه‌اند که هر یک از آنها نقش موثر خود را در جای جای میهن عزیزمان به اثبات رسانده‌اند.

به منظور ارج نهادن به زحمات و خدمات بنیان‌گذاران، پیشکسوتان و اساتید فارغ التحصیل رشته جراحی قلب مرکز، تصمیم به گرد آوردن بيوگرافی علمی این عزیزان گرفته‌م و خدای را سپاس که زندگی دوباره‌ای به من داد تا این کار را به اتمام رسانم. علیرغم تلاشهای فراوان و صرف وقت زیاد، جمع‌آوری زندگی‌نامه همه بزرگواران میسر نشد ولی امیدوارم چاپ اول این کتاب انگیزه کافی برای همکاری در تکمیل این مجموعه در چاپهای بعدی برای اساتیدی که بيوگرافی علمی‌شان در این مجموعه وجود ندارد، ایجاد کند. زندگی‌نامه علمی اساتید محترم با ادبیات و مسئولیت خود همکاران و به ترتیب کسوت و سال فارغ التحصیلی ثبت شده است. یاد و خاطره اساتید در گذشته جناب آقایان دکتر صفویان، دکتر فردین، دکتر اختراعی، دکتر سینا، که اکنون در جمع ما نیستند را گرامی می‌دارم.

از همسر مهربان و پسر عزیزم که همواره با گشاه رویی اجازه دادند زمان قابل توجهی از زندگی مشترکمان را صرف برنامه‌های علمی غیر موظفی کنم بسیار سپاسگذارم. از استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر سید محمد طباطبایی که جراحی قلب را به من آموختند ممنونم و همواره به یادشان هستم و رهین منت. از جمع بنیانگذاران مرکز استاد گرانقدر جناب آقای دکتر خوانساری همکاری بسیار خوب و صمیمانه‌ای داشتند که از محبت ایشان بسیار متشکرم. از اساتید محترم جناب آقای دکتر یوسف‌نیا که همواره بنده را مورد محبت و تشویق قرار داده‌اند و جناب

آقای دکتر عمرانی که در جمع‌آوری این مجموعه مرا همراهی کردند و عنوان کتاب را پیشنهاد نمودند، صمیمانه سپاسگذارم. سرکار خانم صیاف‌زاده همکار ما در دفتر گروه جراحی نقش اصلی را در هماهنگی، جمع‌آوری و ثبت این مجموعه داشتند و جناب آقای غفوری مسئول محترم انتشارات عمران زحمت زیادی را در چاپ به موقع این کتاب متحمل شدند، لذا از این عزیزان بسیار متشکرم و امیدوام تدوین این کتاب و برگزاری مرتب گردهمایی فارغ‌التحصیلان جراحی قلب بیمارستان شهید رجایی با عنوان برنامه شب خاطره، افق جدیدی برای همکاری‌های نزدیک‌تر و عمیق‌تر و پیشرفت‌های علمی موثرتر در عرصه جراحی قلب کشور به همراه داشته باشد.

علیرضا علیزاده قویدل

زمستان ۱۳۹۲

پیش‌گفتار

هنگامی که در سال ۱۹۷۰ به ایران برگشتم، جراحی قلب مراحل ابتدایی خود را سپری می‌کرد و تنها چند نفر از جراحان، اعمال ساده و بسته قلبی را انجام می‌دادند. البته در بیمارستانهای مجهز نظیر بیمارستانهای وابسته به دانشگاه تهران و ارتش جراحی قلب باز هر از چند گاهی انجام می‌شد که نتایج مختلفی به همراه داشت. به غیر از این تمام بیمارانی که استطاعت مالی داشتند یا در موسسات و اداراتی کار می‌کردند که پوشش بیمه‌ای مناسبی داشتند جهت انجام جراحی قلب به خارج از کشور بخصوص اروپا اعزام می‌شدند. به همین دلیل انگیزه چندان برای توسعه زیرساخت‌های جراحی قلب باز در ایران وجود نداشت. وسایل ضروری نظیر اکسیژناتور، لوله‌های یک بار مصرف دستگاه آنالیز گازهای خونی و داروهای خاص به سادگی در دسترس نبودند. مهمتر از همه نیروی انسانی ماهر در زمینه کاربرد دستگاه قلبی ریوی مصنوعی و مراقبتهای پزشکی و پرستاری وجود نداشت.

در یک دیداری که با پرفسور رضا رئیس وقت دانشگاه تهران در شهر واشنگتن داشتم استخدام آن دانشگاه شدم تا با عضویت در دپارتمان جراحی کاردیو - توراکیک، جراحی قلب باز پیشرفته را در ایران راه‌اندازی نمایم. وقتی چند ماه بعد به ایران برگشتم رئیس دانشگاه عوض شده بود و رئیس جدید الویت‌ها و دیدگاه‌های دیگری داشت، لذا استخدام من منتفی شد و موقعیتی که ایجاد شده بود از بین رفت. خوشبختانه چند سال قبل از این مسئله پدر بنده یک بیمه اجتماعی برای کارگران تاسیس کرده بود که زیر نظر وزارت کار بود و تمامی کارگرانی را که در کارخانجات سراسر کشور کار می‌کردند را تحت پوشش بیمه درمانی و باز نشستگی قرار می‌داد. این تشکیلات بیمارستان‌ها و پزشکان ویژه‌ای برای خود داشت. لذا توسط آقای دکتر عبدالحسین سمیعی به عنوان جراح قلب در این موسسه استخدام شدم تا به مداوای بیمارانی

که نیازمند جراحی قلب بودند پردازم کار در این بیمارستانها را با انجام جراحی های متعدد قلب بسته نظیر کومیشروتومی میترال، بستن PDA و ترمیم کوآرکتاسیون آئورت با موفقیت آغاز کردم. همزمان به عنوان سهامدار در بیمارستان مهر مشغول به کار شدم و در همان جا یک تیم منسجم برای جراحی های قلب باز تشکیل دادم. در چنان فضایی، ارزیابی کامل بیماران قبل از جراحی و تشخیص دقیق برای تک تک بیماران یک ضرورت بود. برای اینکار از آقای دکتر وهاب فتوره چی که یک منحصص داخلی حاذق و تحصیل کرده مایوکلینیک بود خواهش کردم تمامی بیماران بنده را تحت نظر و ارزیابی قرار دهد. ایشان بعدا یک کاردیولوژیست بنام دکتر شیخ زاده را به تیم بیمارستانی ما اضافه کرد که ارزیابی های قلبی را انجام دهد. من هم آقای محمود طاروق را که پاکستانی الاصل بود و با دستگاه پمپ قلبی ریوی آشنا بود را استخدام کردم. همچنین تعداد زیادی پرستار و تکنسین را آموزش دادم و در نهایت یک تیم درمانی تشکیل دادم. بیماران زیادی از مراکز درمانی وابسته به بیمه کارگری داشتم که نیاز به جراحی قلب داشتند کاردیولوژیست های محترم این مرکز بیماران را به من ارجاع می دادند و من آنها را به تیم درمانی ام در بیمارستان مهر معرفی می کردم تا تحت جراحی قلب قرار گیرند. همه این بیماران مجددا توسط آقای دکتر فتوره چی دقیقا مورد ارزیابی قلبی قرار می گرفتند و آماده جراحی می شدند. اولین بیماری که در این بیمارستان عمل کردم یک بیمار مبتلا به نارسایی دریچه آئورت بود که تحت تعویض دریچه آئورت قرار گرفت. تعداد مراجعه کنندگان به حدی زیاد شد که در هفته دو و بعدا سه بیمار جهت انجام جراحی قلب داشتم اینکار واقعا برایم مشکل بود چرا که مجبور بودم شبها بر بالین بیمارانم بمانم تا مراقبتهای پس از جراحی بدرستی انجام شود.

علیرغم همه این موفقیتها، اعتماد مردم عادی هنوز جلب نشده بود. حتی برخی از پیشکسوتانی که در بیمارستان مهر کار می کردند هم در مورد نتیجه اعمال جراحی ابراز تردید می کردند تا جایی که مجبور شدم بیمارانی را که پس از جراحی ترخیص شده اند را مجددا دعوت نمایم تا همکاران ببینند که آنها هنوز زنده و سلامت هستند. عصر یک روز در کنفرانس ماهانه سازمان نظام پزشکی تجربیات خودم را در زمینه تعویض دریچه های قلبی در تعداد زیادی از بیماران ارائه کردم. همان طور که انتظار

داشتم همکاران حاضر در جلسه در مورد نتایج جراحی ابراز تردید نمودند و حتی برخی از آنها اظهار کردند که این بیماران احتمالا مرده‌اند. در پاسخ به این افراد از بیمارانی که از قبل دعوت کرده بودم، خواستم وارد سالن کنفرانس شوند تا به سوالات حضار محترم پاسخ دهند مدتها طول کشید که مردم باورشان شود که جراحی قلب باز با میزان مرگ و میر قابل قبولی در تهران قابل انجام است با این حال بسیاری از کاردیولوژیست‌ها به اعزام بیماران به خارج از کشور ادامه دادند. پروژه بیمارستانی قلب توسط شرکت ملی نفت ایران که زیر مجموعه بنیاد پهلوی سابق بود طراحی و شروع شد. محل پروژه بیمارستان قلب در منطقه پرازدحام و شناخته شده در خیابان ولیعصر (عج) که مرکز شهر را به شمیران متصل می کرد تعیین شد. ولی این پروژه دستخوش مسائل مختلف سیاسی و رفیقای ناسالم شد و پیشرفت عمرانی آن دچار تاخیر فراوان شد. پاییز ۱۹۷۲ بنده با آقای دکتر اقبال که رئیس شرکت ملی نفت ایران و نیز رئیس بنیاد پهلوی سابق و بیمارستان قلب بود ارتباط پیدا کردم. اولین بار با ایشان وقتی یک پسر جوانی بودم و در مدرسه‌ای در انگلستان مشغول به تحصیل بودم آشنا شدم. درست قبل از باز گشتم به ایران، ایشان به بیمارستان محل کار بنده در کالج پزشکی آلبرت اینشتین در نیویورک آمدند تا تحت چک آپ پزشکی قرار گیرند. روزی که به دیدار ایشان در طبقه آخر ساختمان شرکت ملی ایران رفتم ساعت ۶ صبح در دفتر کار پشت میزشان نشسته بودند. ایشان از فعالیتهای من در بیمارستان مهر کاملاً اطلاع داشتند و فرمودند که به وجود بنده افتخار می کنند و در نهایت از من خواستند که روز ۲۴ اسفند ماه همان سال، ترتیب انجام یک جراح قلب در بیمارستان قلب را برای اولین بار مهیا کنم. ایشان از همه مسئولین وقت بیمارستان قلب خواستند که تمامی نیازهای بنده را برآورده سازند. بعد از آن روز، به کمپ بیمارستان قلب رفتم و با مسئول اجرایی پروژه دکتر پیر نیا ملاقات کردم. به اتفاق بازدیدی از بیمارستان انجام دادیم و یک اتفاق عمل نزدیک به اتاق ریکواری تعیین کردم و از ایشان خواستم که تمامی تلاششان را بکار برند تا این قسمت از بیمارستان بطور کامل آماده شود پس از آن هر روز بیمارستان می رفتم و پیشرفت کار را رصد می کردم. می بایستی منابع فیوزها و خروجی‌های برق را کنترل می کردیم تا مشکلی پیش نیاید. همچنین لوله کشی آب را کنترل می کردیم تا از تامین آب کافی برای دستگاه قلبی ریوی مصنوعی مطمئن

شویم. پس از این اقدامات یک سگ بزرگ به اتاق عمل آوردیم و با استفاده از دستگاه قلبی ریوی مصنوعی، تعویض دریچه میترال را برای اولین بار روی آن انجام دادیم این کار یک فرصت استثنایی به تیم جراحی بنده داد که دستگاههای رسیپراتور، مانیتور قلبی و دفیبریلاتور را کنترل کنند تا مشکلی برای بعد باقی نماند. برای روز افتتاحیه در ۲۴ اسفند ماه در نظر داشتیم یک بیمار جوان و سالم که نیازمند یک جراحی قلب باز ساده باشد را آماده عمل کنم. اما وقتی یک سرباز عراقی بسیار بد حال که با سابقه تعویض دریچه میترال در مرکز دیگری داشت به بنده معرفی شد بسیار نگران شدم. این بیمار نیاز به تعویض مجدد دریچه میترال داشت. مسلماً چنین بیماری جهت انجام اولین جراحی قلب باز در روز افتتاحیه بسیار پر خطر بود ولی چاره ای بجز آن نداشتیم. بنابراین هماهنگی لازم برای انتقال تیم جراحی قلب بنده از بیمارستان مهر به بیمارستان قلب را انجام دادم. این تیم متشکل بود از خانم هوشیاری، نرس مسئول اتاق عمل که دریچه های مصنوعی قلب با اندازه های مختلف نخهای بخیه و وسایل و ابزار مورد نیاز جراحی قلب که در بیمارستان مهر استریل شده بودند را به همراه داشت. خانم رحیمیان سرپرستار بخش ویژه قلب همراه سه پرستار دیگر یعنی خانم اسفندیاری، خانم میری و آقای فتیه که برای مراقبتهای پرستاری پس از جراحی آماده بودند. آقای محمود طارقی هم تمامی وسایل مورد نیاز برای دستگاه قلبی ریوی مصنوعی را با خود به بیمارستان قلب آورده بود. در ۲۴ اسفند ماه ۱۹۷۲، اولین جراحی قلب را در بیمارستان قلب را روی بیمار عراقی انجام دادیم و دریچه میترال او را برای بار دوم تعویض کردیم. جراحی بدون عارضه پیش رفت و موفقیت این جراحی در تمامی نشریات آن زمان به چاپ رسید. اکنون زمان عملیاتی شدن بقیه بیمارستان فرا رسیده بود، که بالاخره پس از چندین ماه تلاش بی وقفه، بخشی در بیمارستان آغاز به کار کرد و من به عنوان رئیس بخش جراحی منصوب شدم. بعداً آقای پور شجاع از مسئولین وقت کشور با تابلوی تنگی شدید دریچه آنورت به بیمارستان قلب مراجعه کردند، دکتر فتوره چی و آقای دکتر شیخ زاده نیز توصیه به تعویض دریچه آنورت ایشان کردند. علیرغم اینکه مراحل اعزام ایشان به خارج از کشور انجام شده بود ولی ایشان اصرار به انجام جراحی در بیمارستان قلب توسط بنده داشتند. من دریچه آنورت ایشان را با یک دریچه مصنوعی بیورک شایلی تعویض کردم و خوشبختانه

حالشان کاملاً خوب شد.

باعث غرور و افتخار است که این مرکز معظم که آغاز پرفراز و نشیب و منحصر به فردی داشت امروزه به یک مرکز قلب و عروق معتبر جهانی تبدیل شده است که خدمات درمانی فوق تخصصی قلبی را به هزاران بیمار ارائه می‌کند و فرصت آموزشی برجسته‌ای در اختیار بسیاری از پزشکان این مرز و بوم قرار می‌دهد.

دکتر سیاوش خوانساری